

Generator resocijalizacijske i integracijske inkluzivnosti

Vrljić, Antun

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj:

University of Split, Faculty of Civil Engineering, Architecture and Geodesy / Sveučilište u Splitu, Fakultet građevinarstva, arhitekture i geodezije

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:123:469212>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-02**

Repository / Repozitorij:

[FCEAG Repository - Repository of the Faculty of Civil Engineering, Architecture and Geodesy, University of Split](#)

UNIVERSITY OF SPLIT

GENERATOR
RESOCIJALIZACIJSKE I
INTERGENERACIJSKE
INKLUZIVNOSTI

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FAKULTET GRAĐEVINARSTVA
ARHITEKTURE I GEODEZIJE

MENTOR : doc. art. JAKŠA KALAJŽIĆ dipl.ing.arh
KOMENTOR : doc.dr.sc BORISLAV PULJIĆ dipl.ing.arh
KONZULTANT ZA KONSTRUKCIJU:
prof.dr.sc ALEN HARAPIN dipl.ing.grad

STUDENT : ANTUN VRLJIĆ

SVEUČILIŠTE U SPLITU

FAKULTET GRAĐEVINARSTVA, ARHITEKTURE I GEODEZIJE

Diplomski sveučilišni studij Arhitektura i urbanizam

Split, 2023.

Ime i prezime studenta/ice: Antun Vrljić

Naslov rada: Generator resocijalizacijske i intergeneracijske inkluzivnosti

Naslov teme odabranog područja: stanovanje za starije osobe + resocijalizacija odbačenih skupina društva

Ime i prezime mentora/ice: Doc. art. Jakša Kalajžić

Ime i prezime komentora/ice: Doc. dr. sc. Borislav Puljić

Ime i prezime konzultanta/ice za konstrukciju: Dr. sc. Alen Harapin

Naslov rada: Generator resocijalizacijske i intergeneracijske inkluzivnosti

Sažetak: Rad se bavi temom resocijalizacije starijih ljudi u domovima te zatvorenika preko raznih sadržaja koje im pruža projektirani kompleks. Generator je zamišljen kao spoj svih društvenih skupina od 1-99 godina. Generator bi postao nova žarišna točka u gradu privlačući ljude raznim sadržajima za sve dobne skupine.

Ključne riječi: Mostar, resocijalizacija, stanovanje za starije osobe

Naslov rada na engleskom jeziku: Generator of resocialization and intergenerational inclusivity

Abstract: The paper deals with the topic of resocialization of elderly people in homes and prisoners through various facilities provided by the designed complex. The generator is conceived as a combination of all social groups from 1-99 years. The generator would become a new focal point in the city, attracting people with various facilities for all age groups.

Keywords: Mostar, resocialization, housing for the elderly

KOMENTORSKI RAD :

- UVOD
- OPĆENITO O STARAČKIM DOMOVIMA
- OPĆENITO O KAZNENO POPRAVNOM ZAVODU OTVORENOG TIP
- TIPOLOGIJE I POVIJESNI RAZVOJ STRAČKIH DOMOVA
- TIPOLOGIJE I POVIJESNI RAZVOJ ZATVORA
- MEĐUODNOS NAVEDENIH TIPOLOGIJA I GRADA
- MEĐUODNOS NAVEDENIH TIPOLOGIJA SA PARKOVNIM/REKREACIJSKIM SADRŽAJIMA
- ZAKLJUČAK
- LITERATURA

DIPLOMSKI RAD :

- POLOŽAJ LOKACIJE
- KONCEPT
- OPIS KONCEPTA/TEHNIČKI OPIS
- SITUACIJA 1:2000
- SITUACIJA 1:500
- TLOCRT PRIZEMLJA 1:200
- TLOCRT PRVOG KATA 1:200
- TLOCRT KROVA 1:200
- STAMBENI MODUL 1:100
- PRESJECI 1:200
- POGLEDI 1:200
- POGLEDI I PRESJECI 1:200
- DETALJ 1:20
- ISKAZ POVRŠINA
- PROSTORNI PRIKAZI

Sveučilište u Splitu, Fakultet građevinarstva, arhitekture i geodezije

POVIJESNI RAZVOJ DVIJU SMJEŠTAJNIH TIPOLOGIJA
(STARAČKI DOM / KAZNENO POPRAVNI ZAVOD OTVORENOG TIPA)
komentorski rad

lokacija: Mostar (Bare)
student: Antun Vrljić
ak.god.2022/2023

mentor: doc. art. Jakša Kalajžić dipl. ing.arh

komentor: doc.dr.sc Borislav Puljić dipl ing.arh.

SADRŽAJ:

0. UVOD

1.1 OPĆENITO O STARAČKIM DOMOVIMA

1.2 OPĆENITO O KAZNENO POPRAVNOM ZAVODU OTVORENOG TIPA

2.1 TIPOLOGIJE I POVIJESNI RAZVOJ STRAČKIH DOMOVA

2.2 TIPOLOGIJE I POVIJESNI RAZVOJ ZATVORA

3. MEĐUODNOS NAVEDENIH TIPOLOGIJA I GRADA

4. MEĐUODNOS NAVEDENIH TIPOLOGIJA SA PARKOVNIM/REKREACIJSKIM SADRŽAJIMA

5. ZAKLJUČAK

6. LITERATURA

Cilj programskog zadatka je stvoriti metropolitanski hibrid / gradski blok sastavljen od tri programske cjeline :

Smještajnih i pratećih kapaciteta doma za starije osobe, te mještajnih i pratećih kapaciteta kazneno-popravnog zavoda otvorenog tipa, dakle dviju „stambenih tipologija“ integriranih u zonu sportskih i rekreacijskih sadržaja.

Osobe koje prolaze kroz kazneno-popravni proces u modelu otvorenog tipa, kroz dobrotvorni, a kasnije i profesionalni angažman u spomenutom kompleksu (rad sa starijima/rad na održavanju i poslovanju kompleksa), pomažu društvenoj resocijalizaciji starijih osoba, prolazeći pritom sami kroz proces osobne profesionalne resocijalizacije. Ujedno, i zajednički, stvaraju prostor nove gradskosti potreban svim građanima Grada.

Sportsko rekreacijski sadržaj, centralno je mjesto interesa i okupljanja jednih i drugih, a prije svega i svih građana Grada, katalizator je ponovne integracije ovih dviju skupina „stanara“ kroz interakciju sa građanima u zajedničkom korištenju sportsko-rekreativnih i ostalih pratećih sadržaja.

Kompleks tako postaje centralno mjesto novih „interkulturalnih vrenja“ inicirajući kroz inkluzivnost i ravnopravnost participaciju u svim urbanim aktivnostima koje kompleks nudi, novu gradskost. Dom za starije nije više geto u kojem se „dočekuje kraj života“.Proces prolaska kroz kazneno-popravni model nije više „mjesto za ljude koje društvo izbjegava“.

Generator resocijalizacijske i intergeneracijske inkluzivnosti, mjesto je prihvaćanja, onih kojima je neophodan povratak u „društvo“, katalizirajući na taj način ponovnu reaktivaciju društveno produktivnih participanata : novih/starih građana, te vraćajući gradu domaćinu vibrantan javni sadržaj.

Cilj komentorskog rada je ispitati povijesni razvoj dviju smještajnih/stambenih tipologija (starački dom/kazneno popravni zavod otvorenog tipa) kroz sve tipološke varijetete i specifičnosti, kao i kroz odnos prema gradu/javnim gradskim sadržajima kroz različite povijesne etape. Također, komentorski rad će tematizirati povijesni razvoj međudnosa navedenih tipologija sa parkovnim/rekreacijskim sadržajima kao“case study“ za razvoj novog tipološkog hibrida: Generatorske resocijalizacijske i intergeneracijske inkluzivnosti

1.1 OPĆENITO O STRAČKIM DOMOVIMA

Dom za starije osobe je ustanova koja pruža pomoć starijim osobama izvan doticaja vlastite obitelji te im osigurava smještaj i cjelokupnu skrb. Mi živimo u starom društvu u kojem živi sve više starijih osoba kojima je potrebno pružiti odgovarajuću brigu i skrb. S rastom broja starije populacije raste i potreba za stvaranjem kvalitetnih zajednica koje će starijim osobama pružiti kvalitetan i siguran život. Starački domovi su uobičajeni oblik stanovanja predviđen za starije ljude. To su ustanove za osobe koje nemaju mogućnosti da žive sami, uglavnom zbog duboke starosti i bolesti. Zapravo ima i dosta ljudi koji su još uvijek potpuno samostalni, ali zbog želje da ne opterećuju svoju obitelj, apliciraju za staračke domove, upisuju se na liste i čekaju na svoje mjesto godinama. Nivo usluga varira u zavisnosti od države, mjesta gdje se nalazi i cijene boravka. Poželjno je da se nalaze u blizini zelenila i zdravstvenih ustanova. Kapacitet zavisi od mnogo faktora, uglavnom od odnosa isplativosti i broja zaposlenih. Korisnicima domskog smještaja se pružaju usluge stanovanja, ishrane, njege, zdravstvene zaštite, zatim raznovrsni rekreativni, obrazovno-informativni, radni i rehabilitacijski sadržaji i aktivnosti, usluge stručnog socijalnog rada i druge usluge ovisno od potreba i sposobnosti korisnika. Zadovoljavanje ovih parametara zahtjeva mnogo prostora prilikom projektiranja staračkih domova.

Dom za starije osobe se sastoji od niza zajedničkih prostora u kojima se stariji mogu međusobno družiti i razgovarati, od prostora dnevnog centra, stambenih prostora, prostora za pojačanu njegu, prostora uprave i gospodarstva. Svaki bi dom trebao imati dva ulaza; jedan glavni za korisnike i posjetitelje koji je povezan s ulaznim trgom i trijemom, te gospodarski za zaposlenike s gospodarskim dvorištem.

Zajednički su prostori namijenjeni svim korisnicima doma, a njih mogu koristiti i vanjski korisnici ili posjetitelji. Ti se prostori mogu širiti na vanjske terase i dvorišta. Prostori dnevnog centra pružaju cjelodnevni boravak korisnicima, prehranu, njegu te razne aktivnosti za provođenje slobodnog vremena. Prostore dnevnog boravka koriste korisnici doma za starije kao proširenje vlastitih soba, kao mjesta druženja s ostalima. Ovakvi prostori trebaju biti opremljeni odgovarajućom opremom, stolovima, stolicama, audio-video uređajima i društvenim igrama. U sklopu dnevnog boravka nalazi se i manja čajna kuhinja opremljena štednjakom s pećnicom, hladnjakom, sudoperom i radnim stolom.

Ulazni hol povezuje različite skupine doma te ga treba pažljivo oblikovati i opremiti tako da ga korisnici mogu koristiti na različite načine. Hodnici doma za starije trebaju biti široki najmanje 180 cm. Potrebno je osigurati dobro prirodno prozračivanje i prirodno osvjetljenje. U svim hodnicima potrebno je ugraditi rukohvate. Ukoliko postoje, visina stuba ne smije biti viša od 15 cm, a širina nagazne plohe manja od 33 cm. Kad god je to moguće preporuča se korištenje rampi za lakše kretanje.

Blagovaonica treba omogućiti istodobno blagovanje najmanje 50% korisnika te treba biti dobro povezana s kuhinjom. U sklopu doma za starije treba se nalaziti i ambulanta u kojoj se pruža usluga primarne zaštite. Prostori za pojačanu njegu namijenjeni su korisnicima koji nisu samostalno pokretni te im je potrebna pomoć medicinskih sestara i njegovatelja. Svaka soba treba biti opremljena stolovima za serviranje obroka u krevetima, hodalicama za pomoć pri kretanju, te radnim stolom i stolicom.

Sklopovi soba sastoje se od ulaznog predprostora, prostora za spavanje, kupaonice i vanjskog prostora (terase ili balkona). U predprostoru se trebaju nalaziti garderobni ormari za svakog korisnika. Ukoliko je moguće treba predvidjeti prostor za smještaj invalidskih kolica u sklopu garderobnih ormara. Kreveti ne smiju biti postavljeni na kat, a razmak između dva kreveta treba biti najmanje 65 cm. Soba treba imati dobru orijentaciju te mogućnost ventiliranja prostora, treba biti dobro osvjetljena i spriječiti pretjerano osunčanje. Kupaonicu treba projektirati tako da je mogu koristiti i osobe smanjene pokretljivosti, a sastoji se od prostora za tuširanje (min. 90 x 90 cm) s preklopnim sjedalom, WC-a i umivaonika.

Prostore uprave doma za starije potrebno je vezati uz ulazni hol. Tu se nalaze uredi ravnatelja, tajnika, socijalnog radnika, radnog terapeuta i računovodstva. Gospodarski se prostori sastoje od kuhinjskog bloka, praonice rublja te energetsko-tehničkog bloka. Energetsko-tehnički blok predviđa kotlovcu, radionicu kućnog majstora, spremište, garderobe i sanitarije tehničkog osoblja, kao i prostor za odlaganje smeća.

Zatvor je ustanova u kojoj zatvorenici izvršavaju određenu kaznu zbog počinjenja kaznenog djela i kao takva je prema zakonu kvalificirana kao kazneno djelo. Mnogi zatvorenici izlaze iz zatvora nepromijenjeni, a možda čak i u gore stanju nego što su bili kad su stigli na izdržavanje kazne. Jedan od problema je i povratak zatvorenika nakon odsluženja kazne. Reintegracija zatvorenika u društvo predmet je razmatrane problematike.

Prije nego što mu se odobri oslobađanje, svaki bi zatvorenik trebao provesti neko vrijeme u zavodu otvorenog tipa kako bi mogao iskusiti kako se ponašati u "normalnim" situacijama i naučiti što se smatra prihvatljivim ponašanjem. Kazneno popravni zavod otvorenog tipa je onaj koji je transparentan u smislu svog dizajna i upravljanja. Sustav se temelji na samodisciplini i osjećaju odgovornosti zatvorenika prema grupi s kojom živi; ne postoje fizičke ili materijalne zaštite od bijega. Štićenici zavoda otvorenog tipa trebaju biti organizirani kao grupa građana koji su se okupili kako bi stvorili novu ustanovu u kojoj svi imaju puno povjerenje jedni u druge i obavljaju svoje svakodnevne zadatke.

Nadalje, o podjeli različitih zadataka i odgovornosti trebale bi se dogovoriti obje strane. Upravljanje zatvorom mora se temeljiti na toleranciji, dopuštajući zatvorenicima da izraze svoje zahtjeve, a istovremeno ih podučavati kako to učiniti na odgovarajućem jeziku, u odgovarajuće vrijeme i s odgovarajućim ljudima. Zatvorenici bi trebali imati pristup pravilima zavoda, primanjima, računima, procedurama i odlukama za pregled i inspekciju. U ovakvom okruženju ključana je stručnost i strpljenje osoblja. Osoblje mora biti upoznato i aktivno predano društvenim znanostima, suvremenim pristupima utjecanja i preoblikovanja ljudskog ponašanja, te ulogama vodiča, filozofa, instruktora, prijatelja, psihologa, ekonomista i zaštitnika. Kazneno popravni zavodi otvorenog tipa društvu pružaju stvarnu i trajnu sigurnost, ekonomičnost i humanost jer zatvorenici koji su prošli proces resocijalizacije mogu očekivati veće mogućnosti rehabilitacije. Proces resocijalizacije zatvorenika se odnosi na rehabilitaciju zatvorenika i njihovo pripremanje za povratak u društvo nakon što završe kaznu. Cilj ovog procesa je pomoći zatvorenicima da se prilagode životu izvan zatvora i smanje mogućnost recidiva.

Resocijalizacija obično počinje odmah nakon što zatvorenik uđe u zatvor. Prvi korak je procjena zatvorenika kako bi se utvrdilo koji programi i usluge bi najbolje odgovarali njihovim potrebama. To može uključivati psihološke i emocionalne procjene, procjene vještina i obrazovanja, kao i procjene rizičnih faktora koji bi mogli dovesti do daljnjeg kriminalnog ponašanja. Nakon procjene, zatvorenicima se mogu ponuditi različiti programi i usluge, uključujući obrazovne tečajeve, profesionalne vještine, zdravstvenu skrb, psihološku terapiju i vjerske usluge. Ovi programi i usluge su dizajnirani da pomognu zatvorenicima da se suoče sa svojim prošlim ponašanjem, razviju pozitivne životne vještine i pripreme za život izvan zatvora. Važan dio procesa resocijalizacije je i podrška nakon izlaska iz zatvora. Zatvorenicima se može ponuditi pomoć u pronalaženju smještaja, posla i pomoć u obnovi odnosa s obitelji i prijateljima. Ova podrška pomaže zatvorenicima da se bolje integriraju u društvo i smanjuju mogućnost povratka u kriminalno ponašanje. Ukupno gledano, proces resocijalizacije je važan korak u rehabilitaciji zatvorenika i smanjenju stopa recidiva. Kroz pružanje različitih programa i usluga te podršku nakon izlaska iz zatvora, zatvorenici imaju veću šansu za uspješno prilagođavanje životu izvan zatvora.

Kazneno popravni zavodi otvorenog tipa su zatvori koji nemaju visoke sigurnosne zidove i ograde, i zatvorenicima se vjeruje da će služiti kaznu uz minimalan nadzor, čime se promiče veći napor u liječenju, poput rada izvan zatvora i obrazovanja. Smatra se da ovi zatvorenici imaju ograničeni rizik za sigurnost zajednice i imaju više kontakata s vanjskim svijetom. Zatvorske ustanove otvorenog tipa namijenjene su prijestupnicima s kratkim kaznama. Otvoreni zatvor promiče pozitivnu grupnu klimu, uključujući osjećaj sigurnosti, koji može smanjiti natjecanje i agresiju među zatvorenicima i radnicima. Istraživanja su pokazala da takva klima može pospješiti uspjeh rehabilitacije i osigurati institucionalno liječenje. Otvoreni zatvori zatvorenicima omogućuju kontakt s vanjskim svijetom, koji zauzvrat promiče lakši prijelaz zatvorenika na povratak u život u društvu nakon otpuštanja. Uspješna rehabilitacija zatvorenika ostaje najveći izazov za zatvorenike kaznenih sustava.

Zavod otvorenog tipa obično ima manje sigurnosne mjere u usporedbi s uobičajenim zatvorima, ali i dalje ima određena pravila i protokole kojih se trebaju pridržavati zatvorenici koji su poslani tamo. Neki od osnovnih elemenata koji su uobičajeni u KPZOT-u uključuju:

- 1) Stanovanje: Zatvorenici u KPZOT-u obično imaju vlastite sobe ili spavaonice, a dijele zajedničke prostorije poput kuhinje, dnevnog boravka, kupaonice, blagavaonice.
- 2) Posao: Zatvorenici često dobivaju određene zadatke za razne dužnosti unutar ustanove, uključujući čišćenje smeća, održavanje parkova i javnih površina ili dobrotvorni rad. Ovi poslovi pomažu zatvorenicima da razviju svoje talente i radne navike, a istovremeno smanjuju troškove održavanja zatvora.
- 3) Programi: KPZOT obično nudi programe obrazovanja i rehabilitacije za zatvorenike, uključujući različite oblike terapije, tečajeve za stjecanje vještina i radionice za pomoć u traženju posla nakon izlaska iz zatvora.
- 4) Sigurnost: Iako KPZOT ima manje sigurnosne mjere, još uvijek postoje određena pravila i procedure koje zatvorenici moraju poštivati. Ove mjere uključuju nadzor i kontrolu nad posjetiteljima i predmetima koji se unose u zatvor, te održavanje reda i mira unutar zatvora. Ograničenja kretanja, pristupa internetu i upotrebe telefona.
- 5) Slobodno vrijeme: Zatvorenici u KPZOT-u imaju određeno vrijeme za slobodne aktivnosti, poput vježbanja, čitanja, pisanja pisama i druženja sa drugim zatvorenicima.

Prije 1800.g Obitelji su uglavnom preuzimale odgovornost za brigu o starijim osobama koji se više nisu mogli sami brinuti za sebe. Bogati stariji ljudi bez pomoći obitelji na kraju su unajmili slugu da im pruže njegu. Stariji ljudi bez obitelji i sredstava za život živjeli su u ubožnicama.

1800.g

Zabrinutost zbog užasne reputacije ubožnica dovela je do toga da dobrotvorne i bratske organizacije grade domove za starije osobe. Nažalost, ovi su objekti često ograničavali pristup osobama iste etničke ili vjerske pripadnosti. Štoviše, potencijalni stanovnici često su morali plaćati ulaz. Organizacije su također zahtijevale od podnositelja zahtjeva da predoče pismo kojim potvrđuju njihov dobar karakter.

1930.g - 1990.g

Zakon o socijalnom osiguranju iz 1935. omogućio je savezni sustav mjesečnih isplata poznatih kao Staračka pomoć za osobe starije od 65 godina. Međutim, u pokušaju da se zatvore ubožnice, ljudi koji žive u javnim ustanovama nisu primili taj novac. To je rezultiralo odlaskom mnogih ljudi iz ovih ustanova. Neki su si sada mogli priuštiti život sami, dok su drugi mogli plaćati skrb u privatnim ustanovama. Međutim, te su privatne ustanove ostale neregulirane, a mnoge su pružale skrb ispod standarda.

1946. pojavljuju se zajmovi i potpore za izgradnju a bili su na raspolaganje zajednicama za pomoć u izgradnji zdravstvenih ustanova, uključujući staračke domove. Da bi dobio novac, starački dom morao je biti povezan s bolnicom. Kao rezultat toga, domovi za starije osobe razvili su medicinski model skrbi. Drugim riječima, funkcionirali su poput bolnica s fokusom na liječenje starijih osoba.

1965. uvelike su se povećala sredstva za staračke domove. Također je postavljen standard za staračke domove koji su primili ta sredstva. To je rezultiralo prvim pravim propisom o domovima za starije osobe. Godine 1987., Zakon o reformi domova za starije osobe odredio je nacionalne standarde za usluge koje dom za starije mora pružati svim štićenicima. Ovo je pojačalo zahtjeve za uklanjanje u domovima za starije osobe. Također je rezultiralo stvaranjem Povelje o pravima štićenika staračkog doma. U Ujedinjenom Kraljevstvu, nakon Drugog svjetskog rata mnogi vojnici i civili kojima je bila potrebna bolnička njega zbog žrtava tijekom rata smješteni su u bolnicu zajedno s brojnim starijim pacijentima koji su tamo bili prisutni, što je dovelo do prenapučenosti. 1948. ukida se stari zakon o siromašnima i omogućuje stvaranje onoga što će postati moderni, javni starački domovi. Pedesetih godina prošlog stoljeća, profesor Peter Townsend iznio je na vidjelo razlike u standardu skrbi između javno i privatno financiranih domova za njegu, što je dovelo do reformi zdravstvene politike koje su osigurale standardne prakse skrbi za starije osobe koje žive u domovima za njegu koje financira NHS.

Ideja stanovanja obuhvaća mnogo više od jednostavnog stanovanja ili "krova nad glavom". Osim toga, služi kao mjesto za druženje, razmjenu materijalnih i duhovnih dobara, prihvaćanje društvenih normi i stvaranje "svog malog svijeta". Stanovanje se odnosi na više od funkcionalnih aspekata stambenog prostora; također se odnosi na razvoj određenih veza između pojedinaca i danog okoliša ili prostora. Budući da je stanovanje ključna komponenta ljudskog postojanja, tema se dotiče i toga.

Ovisno o ekonomskom razvoju i razvoju društvene svijesti općenito, proces pojačane brige i skrbi o starijima u različitim je zemljama imao drukčije pristupe. U izgradnji stanova vrlo se rijetko mislilo na činjenicu da stari ljudi, za koje se ti stanovi grade ili u kojima će oni stanovati, imaju smanjene psihofizičke mogućnosti koje im onemogućavaju udobno stanovanje ako stanovi nisu tome prilagođeni. Pri organizaciji i uređenju životnog prostora koji je u neposrednom okruženju osnovne stambene jedinice, dakle pri dizajniranju svih preostalih elemenata okoliša koji okružuje stare ljude, nemoćne i invalide, ulažu se još manji naponi, ponekad uvjetovani općim nepoznavanjem ili neuvažavanjem problema starih ljudi i njihovih mogućnosti, a katkad i vođenih predrasudom da je stan starog čovjeka jedino mjesto o kojem treba voditi računa prilikom projektiranja takvih prostora. Ovaj je problem osobito izražen u gradovima, gdje se uz stanovanje nadovezuju i elementi okoliša koji svi zajedno bitno utječu na ponašanje starih ljudi, njihovo zadovoljstvo sa životom i uopće na proces uspješnog starenja.

Iskustva i načini rješavanja u tom su pogledu vrlo različiti, posebno ako se uspoređi situacija u Europi i u SAD-u, no i unutar europskih zemalja postoje velike razlike (Istok - Zapad), što je prije svega rezultat različita ekonomskog, socio-kulturnog i povijesnog razvoja. Položaj starog čovjeka u obitelji i zajednici bio je, ovisno o pojedinim društvima, tretiran prilično raznoliko.

a - niska razina ovisnosti

- stambene jednoobiteljske kuće/apartmani (*single-family housing*)

- stanovanje / apartmani s dopunskim aktivnostima /hobi, rekreacija i sl./ (*accessory apartments*)

- mali stanovi u prizemljima postojećih kuća (*granny flats*)

b - srednje niska razina ovisnosti

- višestambeni sklopovi zgrada unutar neke gradske zone, naselja ili malih gradova (*elderly housing - multiunit, group homes, senior centers*)

c - srednja razina ovisnosti (uključuje najširi spektar stanovanja):

- odvojeni stanovi (*domiciliary care facilities, board and care, personal care homes, independent congregate housing-retirement hotels*)

- starački domovi (*homes for the aged*)

- odmarališta, oporavilišta (*rest homes*)

- zdravstveno orijentirani smještaj (*health-related facilities*)

- domovi za stare (*bolesne*) u posljednjem stadiju bolesti, uz smještaj za njihove najbliže članove obitelji (*hospices*)

d - srednje visoka razina ovisnosti

- zdravstvene ustanove (*nursing homes*) s raznim stupnjevima zdravstvene brige

- klinike sa stalnom i trajnom brigom (*continuing care retirement community*)

e - visoka razina ovisnosti

- poliklinički i intenzivni bolnički nadzor (*rehabilitation, acute-care hospitals*).

Europski primjeri (Zapadna Europa) također imaju razne razine i načine zbrinjavanja starih i nemoćnih. Svi su oni također, kao i američki, podijeljeni s obzirom na potrebe i mogućnosti starih ljudi. Tako u Velikoj Britaniji glede razine ovisnosti postoji sedam različitih razina podrške i brige za stare, u okvirima kojih se planiraju i realiziraju stambena naselja, zgrade, stanovi.

Jedno-dvojne obiteljske zgrade ili apartmani s visokom razinom neovisnosti (self-contained bugalows or villas, apartments) i stanovi s odvojenim stambenim prostorom - pojedinačne sobe - grupe do tri stambene jedinice, sa zajedničkim prostorima boravka i druženja te blagovanja (residential care homes), podrazumijevaju povremenu brigu socijalnih službi, i to osiguranja servisa i usluga obavljanja određenih kućanskih poslova, nabavke namirnica i sl., prijateljskog posjećivanja i sl.

Za malo veću razinu ovisnosti, pa prema tome i veću brigu i skrb pružaju domovi za stare ili grupe stambenih zgrada (retirement homes) i grupe stanova ili pojedinačni apartmani (nursing care homes, sheltered housing). Posebna ili pojačana briga primjenjuje se kod onih osoba koje zahtijevaju stalnu brigu od 0 do 24 sata (hranjenje, osobna higijena, odijevanje i sl.). Ona je prisutna i kod domova za stare, kao i kod individualnog stanovanja (vlastiti stan ili stanovanje s obitelji) - (extra care, licensed nursing / medical care).

Njemačka je također razvila vrlo raznovrsne oblike zbrinjavanja starih osoba. Postoje dvije osnovne tipološke grupe stanovanja starih:

- stanovanje u stanovima (kao vlasnici ili kao stanari), koje podrazumijeva ekonomsku, socijalnu i medicinsku skrb kroz pomoć u pokretljivosti - mobilnosti, organizaciju susreta starih (klubovi, dnevna okupljališta, sastajališta), dnevne fizičke aktivnosti, servise i usluge koje pružaju stariji, edukaciju i rehabilitaciju starih - univerziteti treće životne dobi”;

- stanovanje u domovima za stare, gdje razlikujemo nekoliko grupa domova, ovisno o opremljenosti i načinu te stupnju pružanja usluga; podrazumijeva domove koji imaju standardan sobni smještaj, stacionarni smještaj, i/ili pružaju usluge korisnicima i u individualnom stambenom smještaju). Svi oni također imaju osigurane sve društvene potrebe za svoje korisnike, a većina njih i ekonomsku, socijalnu i medicinsku skrb.

Postojeće stanje u Hrvatskoj glede stanovanja starih i nemoćnih ljudi mnogo je jednostavnije, jednoznačnije i s mnogo manje pruženih mogućnosti, s obzirom na broj ustanova i njihovu kategorizaciju. Iako postoje neke sličnosti s prije navedenim situacijama u Zapadnoj Europi u odnosu na trend demografskog razvoja, prije svega u urbanim središtima, sve ostalo što se odnosi na konkretnu brigu i skrb o starim i nemoćnim osobama prilično je teško uspoređivati zbog povijesnih, socio ekonomskih, kulturnih, političkih i drugih različitosti.

U Hrvatskoj je, kao i u Zapadnoj Europi, razvoj skrbi za stare tekao sličnim redoslijedom. Na tradiciji starih ubožnica nastaju nove ustanove za zbrinjavanje ostarjelih, pa su najčešći oblici stanovanja i skrbi starih osoba domovi umirovljenika, koji u svome sklopu sadrže osim stambenog prostora i sadržaje koji mogu zadovoljiti i ostale potrebe (npr. prehranu, medicinsku njegu i pomoć, društvene potrebe, rehabilitaciju itd.).

Potrebno je istaknuti da se u posljednjih nekoliko godina u Hrvatskoj pojavio određeni broj stambenih građevina, u vlasništvu privatnih poduzetnika, s namjenom stanovanja i skrbi za stare osobe. U ovim domovima cijenu smještaja ili bilo koje druge usluge plaća sam korisnik ili njegov skrbnik. Iako bi povećanje broja takvih ustanova trebalo pozdraviti, one, na žalost, osim naziva “dom umirovljenika...” i elementarnog smještaja, te osnovne prehrambene skrbi, pružaju korisnicima vrlo male ili nikakve mogućnosti zadovoljavanja društvenih ili zdravstvenih potreba. Osim navedenih aktivnosti, domovi su i mjesta putem kojih se, u suradnji s Centrima za socijalni rad, realizira i izvaninstitucionalna briga za stare i nemoćne.

Knjiga Forms of Constraint: History of Prison Architecture, istražuje zatvorsku arhitekturu. Temelji se na raspravi o arhitektonskim detaljima u povijesti društvenih ideja o zatvorenima i zatvoru. Komentira arhitektonski dizajn i sve namjene dijelova zatvora. Prolazi kroz reforme koje su provedene zbog porasta humane brige, ali i komentira razdoblja koja usporavaju proces zbog želje da zatvor bude neugodan i rigorozan.

Norman Johnston opisuje različite tipove zatvora kroz razdoblja i lokacije. Kritizira kako bi ispunio ciljeve kao što su „...izolacija zatvorenika, segregacija prema spolu ili težini zločina, adekvatna higijena, rehabilitacijske aktivnosti koje sežu od vjeronauka do strukovnog osposobljavanja, te nadzora zatvorenika i čuvara.” S godinama su se predloži zatvora neprekidno izmjenjivali. Organizacija zatvora se prilagođava mijenjanju ciljeva i posljedičnih zahtjeva za fizičkom strukturom. Johnston prati i postupni uspon zatvorskog dizajna. Promjene u dizajnu zatvora opisuje kako su: „...arhitektura i kaznena filozofija prešli iz jedne zemlje u drugu.”

Tipologija zatvora se kroz povijest neprestano mijenja. Zatvori su nekada bili sasvim jednostavni prostori s ciljem oduzimanja slobode, koji su kasnije postali mjesto za izvršavanje kazne. Novo doba donijelo je razne reforme u društvu koje se reflektiraju kroz arhitekturu. Zatvor je postao mjesto reformacije koje nastoji preodgojiti zatvorenika s ciljem reintegracije u društvo. Nekada su kriminalna djela bili samo povremeni ispadi u društvu, a danas su postali masovna pojava. Danas se kažnjavanje gleda iz druge perspektive. Ima prvenstveno simboličku funkciju i pojedinca se kažnjava bez brutalnog mučenja s ciljem preodgoja. Težina kazne je određena isključivo vremenskog varijablom. Kroz povijest je napravljeno dosta istraživanja i rasprava po pitanju izgradnje zatvora, ali se rijetko dotiče tema istraživanja kroz dizajn. S obzirom da nije moguć lagan pristup zatvorskim projektima, iz sigurnosnih razloga, ne postoji dovoljno materijala za veće rasprave između arhitekata i urbanista, a prostore izgrađuju uglavnom tehničari. 1970ih godina su se počela predlagati rješenja koja su se tada koristila i u stambenim zgradama, kao npr. dijagonalno postavljene prozori koji nude mogućnost gledanja u daljinu i nude privatnost. 10ak godina kasnije se počelo raspravljati o ulozi arhitekta u planiranju kaznenih struktura za odrasle i tada je talijanski istraživački tim definirao neke smjernice za trendove u dizajnu zatvora (ostvarivanje različitih razina sigurnosti u jednoj instituciji, grupiranje zatvorenika prema potrebama institucija, različiti programi za različite kategorije zatvorenika...). Raspravljalo se i o udaljenosti od urbanog središta zbog povoljnog zemljišta i lakšeg nadzora. Nakon nekoliko provedenih istraživanja koje je analiziralo ambijent i sami arhitekturu zatvora po cijelom svijetu, zaključak je bio da objekt treba projektirati kao uređaj koji teži strukturi aktivnosti koji razvijaju individualno donošenje odluka prema okruženju.

Te studije su utjecale na brojne zakone koji su naglašavali preodgoj umjesto kazne 1990ih godina. Stvaraju se akcije za humanije pritvorenike i izgradnju zatvorskih prostora. Definirani su i neki novi zahtjevi: dizajn treba biti fleksibilan kako bi se omogućile jednostavne promjene na zgradi, funkcionalnost tipologije treba ograničiti troškove rada, posebno kontrolnog osoblja. Koriste se boje okoliša. 2000ih godina se provode nadogradnje starih zatvorskih zgrada kao novog elementa, dok je 2010ih godina Giovanni Michelucci osmislio Giardino degli incontri, zatvor dizajniran od grupe zatvorenika, koji su dizajn posvetili posebnim stvarima u životu zatvorenika kao posjeta i susreta sa obitelji i vlastitom djecom.

Tipologije zatvora se dijele na :

1) Ustanove maksimalne sigurnosti

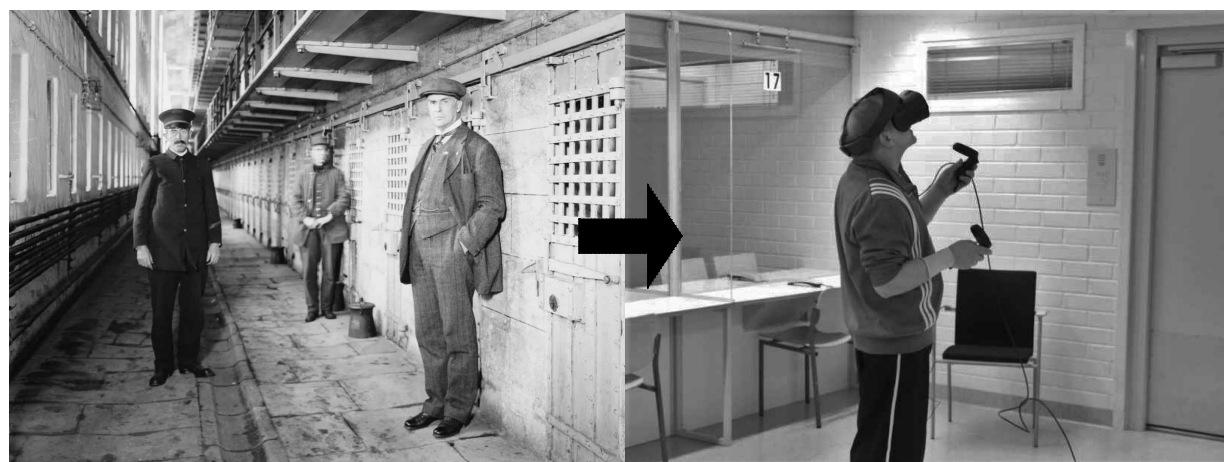
Zatvori maksimalne sigurnosti su tako izgrađeni da osiguravaju maksimalnu sigurnost i gotovo isključuju mogućnost bijega zatvorenika. U njima su smješteni osuđenici za teža krivična djela i koji po svojoj strukturi i ponašanju ugrožavaju druge i predstavljaju opasnost za društvo.

2) Ustanove srednje sigurnosti

Zatvori srednje sigurnosti nisu okruženi visokim ogradama i rešetkama. Oni u svom sastavu imaju nekoliko desetina ćelija u kojima se izvršava disciplinsko kažnjavanje. U ovim ustanovama većina zatvorenika živi u svojim zaključanim sobama, odnosno u sobama namenjenim za dnevni boravak u kojima je atmosfera ugodna i podsjeća na domaću atmosferu.

3) Ustanove minimalne sigurnosti

Zatvori minimalne sigurnosti nemaju ogradu i prevladava neformalan izgled. Objekti liče na školske internate sa vrlo lijepim baštama i privlačnom okolinom. Ovaj tip zatvora prvenstveno je namjenjen za rehabilitaciju zatvorenika posebne kategorije, koji svojim ponašanjem, težinom učinjenog djela i ranijim ponašanjem ne ugrožavaju sigurnost.

zatvor "Sing Sing" Ossining, New York 1826

zatvor otvorenog tipa Turku, Finska 2020

Koncept zatvora otvorenog tipa datira iz 19. stoljeća, kada su zatvorski sustavi u Europi počeli shvaćati koliko je ključno pomoći zatvorenicima pri rehabilitaciji nakon odsluženja kazne i da se ponovno integriraju u društvo. Prvi zatvor otvorenog tipa osnovan je u Švicarskoj 1895. godine. (prema Milutinoviću 1977). Tijekom 20. stoljeća sve je veći broj ljudi prihvatio ideju otvorenih zatvora. Stari zatvorski sustav, koji daje prednost kazni ispred rehabilitacije, zamijenjen je ovim modelom zatvora u nekoliko zemalja. Zbog naglaska na ponovnoj integraciji zatvorenika u društvo i smanjenju recidivizma i troškova zatvora, zatvori otvorenog tipa stekli su popularnost. Jedinствену rezoluciju odobrio je kongres u Haagu 1950. godine. Prema rezoluciji kongresa 1955. godine otvorene ustanove mogu biti samostalne kaznene ustanove ili depadanse zatvorenih ustanova. Ipak, teži se organizaciji smostalnih otvorenih ustanova. Definicija penalne ustanove otvorenog tipa, prema Kongresu 1955. jest da nema materijalnih ili fizičkih prepreka bijegu, nema samodiscipline utemeljene na zahtjevima sustava, niti zatvorenikovog osjećaja odgovornosti prema skupini s kojom živi. Generalna skupština Ujedinjenih Naroda (1955) kao kriterij za smještanje u otvorene ustanove predviđa pogodnost zatvorenika za upućivanje u ustanovu i činjenicu da će se njegova socijalna prilagodba lakše ostvariti ovakvim tretmanom, nego u drugim zatvorskim uvjetima.

Većina sustava u penalne ustanove otvorenog tipa upućuje zatvorenike koji nemaju duge kazne zbog sigurnosnih razloga. Uvođenje otvorenih ustanova omogućilo je humanije postupanje prema zatvorenicima kao dio općeg trenda zaštite ljudskih prava. Prvi kongres Ujedinjenih naroda (1955) navodi faktore uspješnog djelovanja otvorenih ustanova: lokacija - ako je ustanova u ruralnoj okolini, ne bi smjela biti izolirana jer se tako gubi smisao njene funkcije; rad zatvorenika - priprema za zapošljavanje nakon izdržane kazne. Prva zatvorska ustanova otvorenog tipa u Hrvatskoj, Otvoreni kazneni zavod Valtura, otvorena je 1956. godine. Danas, mnoge zemlje imaju kazneno-popravne zavode otvorenog tipa u svom zatvorskom sustavu, a neke su čak u potpunosti prešle na ovaj model. Uz to, postoje i različiti pristupi i varijacije u načinu na koji se kazneno-popravni zavodi otvorenog tipa vode i organiziraju, ovisno o državi i njezinim zakonima i propisima.

Odnos staračkog doma prema gradu može biti različit, ovisno o mnogim čimbenicima kao što su veličina grada, vrsta staračkog doma, politike i prioriteti grada te društvena klima.

U nekim gradovima starački domovi su dobro integrirani u zajednicu, što znači da su povezani s drugim ustanovama, organizacijama i aktivnostima u gradu. Ovo može biti korisno za starije osobe u domu jer im daje priliku da ostanu uključeni u zajednicu i da imaju pristup različitim sadržajima. Također, gradovi koji su usmjereni na starenje imaju politike i programe koji potiču aktivno starenje te osiguravaju da starije osobe imaju pristup kvalitetnoj zdravstvenoj skrbi, stambenim mogućnostima i drugim uslugama koje su im potrebne.

Međutim, u drugim gradovima starački domovi mogu biti izolirani od zajednice, što može dovesti do osjećaja usamljenosti i izolacije među stanovnicima staračkog doma. Osim toga, gradovi koji ne prioritiziraju starenje mogu imati manje razvijene politike i programe za starije osobe, što može otežati život u staračkom domu. Sve u svemu, odnos staračkog doma prema gradu ovisi o mnogim čimbenicima, ali je važno da gradovi streme prema stvaranju inkluzivne i pristupačne zajednice za sve njene građane, uključujući starije osobe.

Konkretno u gradu Mostaru odnos ove tipologije i grada ovisi od postotku urbanog i ruralnog stanovništva. 56,9 % je urbano stanovništvo, dok je 43,1 % ruralno stanovništvo. Ovo je bitan podatak jer se veći postotak urbanog stanovništva odlučuje za staračke domove dok ruralno stanovništvo većinom ostaje živjeti sa obitelji i tako se osjećati korisno u zajednici. To je jedan od razloga zašto starački dom treba više biti povezan sa gradom i smješten u njegovoj blizini, ali opet izoliran od gradske buke i stopljen sa prirodom što lokacija Bare u Mostaru u potpunosti ispunjava. Lokacija se nalazi u blizini kliničkog centra smještena uz borovu šumu, uz rijeku Radobolju te je šetnicom povezana sa centrom grada koji je udaljen 10 minuta lagane šetnje.

Odnos između zatvora otvorenog tipa i grada može biti složen i ovisi o mnogim faktorima, uključujući veličinu grada, vrstu zatvora, razinu sigurnosti i sl. U nekim slučajevima, otvoreni zatvori su smješteni u blizini gradova kako bi zatvorenici mogli biti uključeni u lokalnu zajednicu, raditi u obližnjim tvrtkama i pružiti pomoć u lokalnim projektima. Međutim, otvoreni zatvori također mogu predstavljati izazov za gradove u kojima se nalaze, osobito ako postoji zabrinutost zbog sigurnosti stanovnika ili mogućnosti bijega zatvorenika. Stoga je važno da se otvoreni zatvori smještaju na adekvatne lokacije te da se osiguraju potrebna sredstva i resursi za nadzor i kontrolu zatvorenika.

Starački domovi s parkovnim/rekreacijskim sadržajima relativno su novi koncept u skrbi za starije osobe, pa povijesno gledano nije bilo puno razvoja u odnosu na njih. Međutim, postoji nekoliko primjera iz povijesti koji su pokazali slične koncepte skrbi za starije osobe.

U prošlosti su se starije osobe skrbile u samostanima, kojima su se često pridruživali vrtovi i parkovi. Ovi su prostori omogućavali starijim osobama da borave na otvorenom i u prirodi, što je imalo pozitivan učinak na njihovo zdravlje i blagostanje.

Tijekom 19. stoljeća u Europi su se počeli pojavljivati prvi javni parkovi namijenjeni općoj uporabi, a starije osobe su bile jedna od ciljanih skupina kojima su ti parkovi bili namijenjeni. Na primjer, u Velikoj Britaniji, vrtovi za penzionere (eng. Pensioners' Gardens) su se pojavili u većim gradovima u sklopu šireg pokreta zbrinjavanja starijih osoba.

Tijekom 20. stoljeća, kako se životni standard poboljšavao, a životni vijek se produžavao, razvijale su se institucije koje su se specijalizirale za skrb starijih osoba. Među njima su bile i kuće za starije, koje su uključivale vrtove i parkove u svoje prostorije kako bi starijim osobama omogućile boravak na otvorenom.

Danas, starački domovi s parkovnim/rekreacijskim sadržajima postaju sve popularniji, posebno u razvijenim zemljama. Oni pružaju starijim osobama ne samo mjesto za život i njegu, već i okruženje u kojem mogu boraviti na otvorenom, sudjelovati u tjelesnim aktivnostima i družiti se s drugim stanovnicima. Ovi domovi također mogu pružiti i različite terapijske aktivnosti, kao što su vrtlarenje i rad s biljkama, koje mogu imati blagotvoran učinak na zdravlje starijih osoba.

Sportski centri mogu igrati ključnu ulogu u promicanju intergeneracijske inkluzivnosti, što je proces stvaranja inkluzivne društvene sredine u kojoj ljudi različitih dobnih skupina mogu sudjelovati zajedno u aktivnostima i dijeliti svoja iskustva. Sportske aktivnosti i vježbanje su odličan način za starije osobe da ostanu aktivni i zdravi, kao i za zatvorenike kojima je potrebna rehabilitacija i resocijalizacija sa svim dobnim skupinama. Osobe koje posjećuju sportski centar moći će dosta toga naučiti od starijih osoba kao i od zatvorenika i njihovih životnih priča. Organiziranjem raznih sportskih aktivnosti i programa uključuju u sudjelovanje različite dobne skupine. Na primjer, nogometni klubovi mogu organizirati turnire u kojima igraju zajedno starije osobe i mladi igrači, dok sportski centri mogu organizirati vježbe joge i aerobika koje su prilagođene različitim dobnim skupinama.

Intergeneracijska inkluzivnost koju promiču sportski centri ima mnoge prednosti. Starije osobe imaju priliku družiti se s drugim ljudima prvenstveno mladim osobama, što može pomoći u prevenciji depresije i usamljenosti. Mlade osobe, s druge strane, mogu naučiti od starijih osoba i steći nova iskustva, što može pomoći u razvoju. Kroz sportske aktivnosti zatvorenici također dobijaju priliku upoznati nove osobe svih dobnih skupina i pripremati se za ponovni samostalni život.

Integracija zatvorskih ustanova i staračkih domova nije ustaljeni trend, no to su dvije skupine koje su na neki način odbačene od društva i treba im resocijalizacija i intergeneracijsko spajanje od kojih sve dobne skupine imaju korist. Starije osobe cijene kvalitetno vrijeme koje provode s djecom, a veza između dviju ranjivih skupina mogla bi biti korisnija nego što mislimo. Djeca u današnje vrijeme sve više ovise o mobilnim telefonima a sve manje su na igralištima gdje su se djeca generacijama razvijala kako fizički tako i mentalno. Djeca koja rano stupe u kontakt sa starijim ljudima, neće starost gledati kao nešto negativno, već će se osjećati ugodnije u blizini osoba s invaliditetom i oštećenjima, nego ona djeca koja nemaju takva iskustva. Mladi će starijim osobama vratiti osmijeh na lice te potaknuti tjelesnu aktivnost. Projektom generatora rehabilitacijske i intergeneracijske inkluzivnosti doprinosim procesima prilagođavanja, humaniziranja, estetiziranja sjećanja, ljudi i odnosa među njima. Kroz istraživanje povijesti nastanka ovim stambenih tipologija spoznao sam njihove potrebe i dnevne navike, te dobiti socijalne i emocionalne strane suživota starijih osoba, zatvorenika te svih dobnih skupina koje bi posjećivale budući generator resocijalizacijske i intergeneracijske inkluzivnosti. Sve ove spoznaje pomoći će mi prilikom razvoja novog tipološkog hibrida.

Prostor 1/2003 Boris Koružnjak: Stanovanje za starije - interdisciplinarni pristup u formiranju općeg modela stanovanja za starije osobe

Vid Pečjak, Psihologija treće životne dobi, Naklada Prosvjeta, Zagreb, 2001. g.

<https://nursinghomevolunteer.com/the-history-of-nursing-homes/>

Forms of Constraint: History of Prison Architecture Norman Johnston

Milutinović, M. (1977) Penologija. Beograd: Savremena administracija

Stevanović, Z. (2012) Zatvorski sistemi u svijetu

<http://www.statistika.ba/?show=12&id=11410>

<https://www.britannica.com/topic/Sing-Sing>

<https://www.businessinsider.com/finland-prisons-technology-ai-online-classes-2020-8>

<https://www.setxseniors.com/jefferson-county-senior-game-day-at-wellcare-beaumont-thurs-march-20th/>

[https://www.norwich-school.org.uk/news-and-events/senior-school-news/0-90-year-](https://www.norwich-school.org.uk/news-and-events/senior-school-news/0-90-year-olds-take-part-in-our-second-intergenerational-sports-day-with-friend-in-deed)

[olds-take-part-in-our-second-intergenerational-sports-day-with-friend-in-deed](https://www.norwich-school.org.uk/news-and-events/senior-school-news/0-90-year-olds-take-part-in-our-second-intergenerational-sports-day-with-friend-in-deed)

LOKACIJA

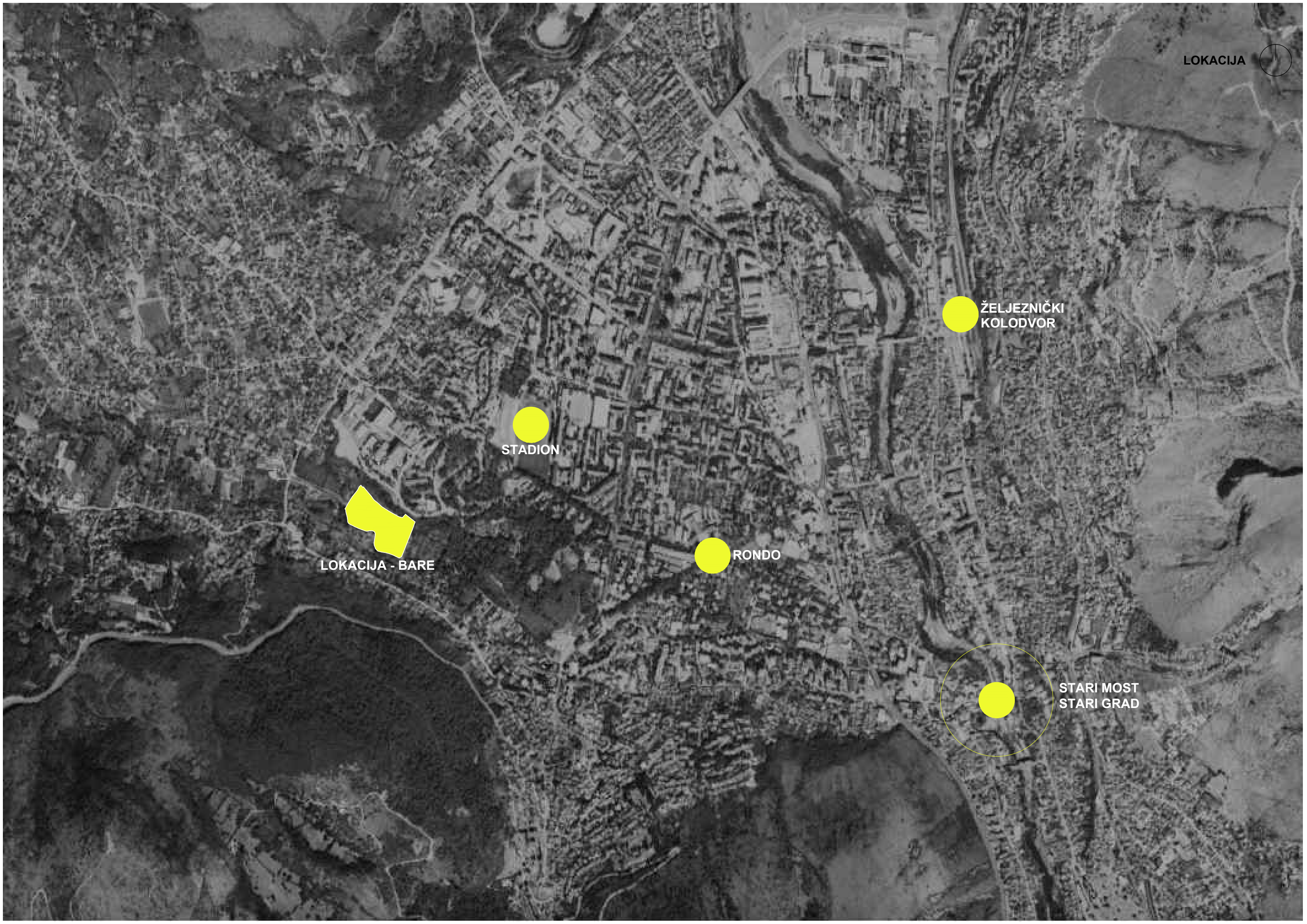
ŽELJEZNIČKI
KOLODVOR

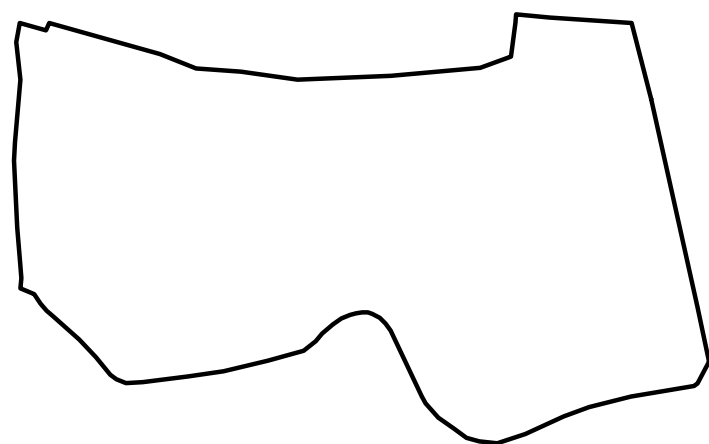
STADION

LOKACIJA - BARE

RONDO

STARI MOST
STARI GRAD

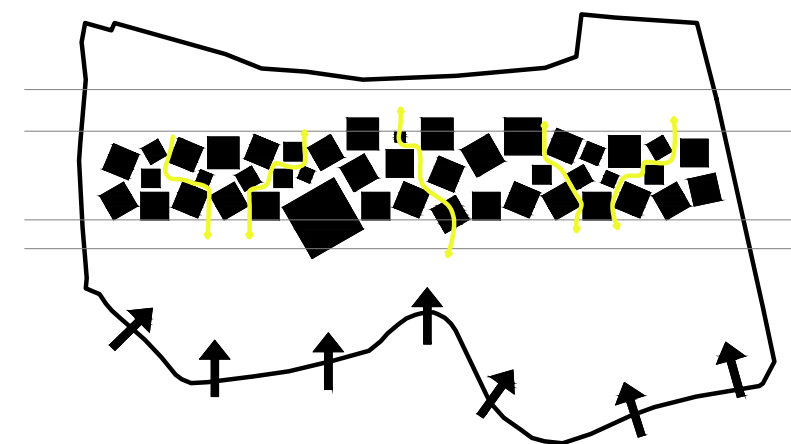

obuhvat cca. 28.000m²

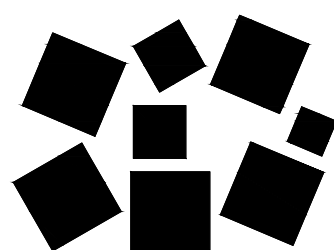
podjela obuhvata na zone

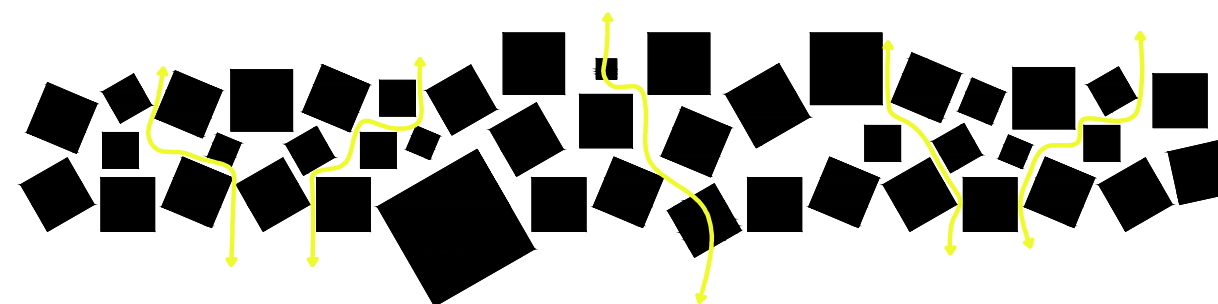
uvlačenje šetnice u obuhvat
stvaranje novog gradskog žarišta

osnovni modul - kvadrat

grupiranje - umnažanje

struktura - rahlost

OPIS KONCEPTA

Zbog nedostatka ili pak nepostojanja kvalitetnih smještajnih kapaciteta za starije i nemoćne u Mostaru. Odlučio sam se za projektiranje jednog takvog sadržaja. Kod odabira lokacije tražio sam mirno mjesto u centru grada okruženo zelenilom i šetnicom. Kao idealna lokacija nametnula se parcela u naselju Bare. Na toj parceli je već bila smještena jedinica za društveno koristan rad Kazneno popravnog zavoda Mostar. To je jedna od stavki koja je utjecala na daljni razvoj koncepta. Odlučio sam napraviti generator koji bi postao centar resocijalizacijske i intergeneracijske inkluzivnosti. Tri su osnovne teme koncepta, a to su: stanovanje za starije osobe, resocijalizacija odbačenih skupina društva te sport koji bi privlačio mlađu populaciju i sve zaljubljenike u sport. Urbanistički koncept je podjela parcele na pet zona. Prva zona je zona zelenila i borove šume, druga servisna zona na kojoj je riješen sav kolni promet i parking. Treća središnja zona bi bila centralna zgrada sa stambenim jedinicama i svim potrebnim sadržajima. Peta zona je zona sportsko rekreacijskog perivoja koji je planiran uz postojeću šetnicu i rijeku Radobolju te tako privlači posjetitelje u kompleks, a četvrta zona bi bila zaštitna zona između sporta i smještajnih jedinica u kojoj su planirani urbani vrtovi. Glavni modul zgrade je kvadrat koji se umnaža i grupira te tako stvara rahlu strukturu međusobno povezanu ravnim krovom. Cijela zgrada je prizemna osim 4 modula koja na katovima imaju smještajne kapacitete za osoblje kompleksa. Rahlom strukturom zgrade postignuta je jednostavna komunikacija između vanjskih korisnika i štićenika kompleksa. Zgrada je prohodna cijelom dužinom u svim pravcima naručito iz sjeverne servisne zone prema južnoj sportsko rekreacijskoj zoni. U perivojnoj zoni stalno se isprepliću sadržaji za starije osobe kao što su šah boćanje i sl. sa sadržajima poput skate parka, vježbališta sa spravama, dječjeg igrališta gdje su te dvije populacije u stalnoj interakciji.

TEHNIČKI OPIS

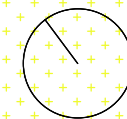
Generator resocijalizacijske i intergeneracijske inkluzivnosti je zamišljen kao prizemna građevina sastavljena od nekoliko različitih kvadratnih modula spojenih u jednu funkcionalnu cjelinu. Moduli se razlikuju po svojoj funkciji, nekoliko je tipova kao što su stambeni modul, modul kuhinje i restorana, moduli servisa te moduli tehničkog bloka. Svi moduli su zamišljeni kao bijele kutije koje prodiru iz ploče koja natkriva središnji prostor zgrade. Moduli su od armiranog betona obloženi bijelim natur betonom. Prozori su klizne stijene obložene kliznim brisolejima za zaštitu od sunca. Modul glavnog ulaza te bazena je riješen armirano betonskom rešetkom koja je obložena u prizemnom dijelu staklenom stijenom dok je u gornjem dijelu obložena svijetlo sivim pocinčanim panelima. Svi moduli su prizemni osim četiri modula u kojima je na prvom katu smješteno osoblje kompleksa. Krov je ravni neprohodni, na krovovima prevladavaju nadsvijetla koja stvaraju zanimljivu igru svjetla i sjene u prizemlju. U zgradi se nalaze i pet atrija koje pružaju dodatno svjetlo te donose dašak zelenila u samu zgradu. Cijela zgrada je prohodna između modula pa tako je slobodno kretanje korisnika između sjeverne servisne zone te sportsko rekreacijske zone.

SADRŽAJ

- POLOŽAJ LOKACIJE
- KONCEPT
- OPIS KONCEPTA/TEHNIČKI OPIS
- SITUACIJA 1:2000
- SITUACIJA 1:500
- TLOCRT PRIZEMLJA 1:200
- TLOCRT PRVOG KATA 1:200
- TLOCRT KROVA 1:200
- STAMBENI MODUL 1:100
- PRESJECI 1:200
- POGLEDI 1:200
- POGLEDI I PRESJECI 1:200
- DETALJ 1:20
- ISKAZ POVRŠINA
- PROSTORNI PRIKAZI

SITUACIJA
M 1:2000

- 1 dnevni boravak +3 stambene jedinice
- 2 ulaz
- 3 kavana
- 4 računovodstvo
- 5 tajnik
- 6 soba za razgovor
- 7 soba za pregled
- 8 socijalni radnik
- 9 wc
- 10 centralna kuhinja
- 11 garderoba
- 12 restorani - blagovaonica
- 13 skladista
- 14 spratnica
- 15 čajna kuhinja
- 16 mrtvačnica
- 17 kupaonica
- 18 kontrolna soba
- 19 ljekovita ambulanta
- 20 uobičajna - ložaljci
- 21 predavaonica - kino dvorana
- 22 medicinske sestre
- 23 lekovi ostava
- 24 kupaonica
- 25 soba za izražuju
- 26 fizikalna terapija
- 27 snimljeni soba
- 28 kardiološka radionica
- 29 radionica kućnog majstora
- 30 kotlovnica
- 31 radionica učionica
- 32 knjižnica
- 33 radna terapija - radni terapeut
- 34 trgovina
- 35 pedijatrijski
- 36 dječija igraonica
- 37 bazen
- 38 kupaonica sa hidromasaznom kadom
- 39 terasa

+3.10

+3.10

+3.10

+3.10

+3.10

+3.10

+0.00

skate park

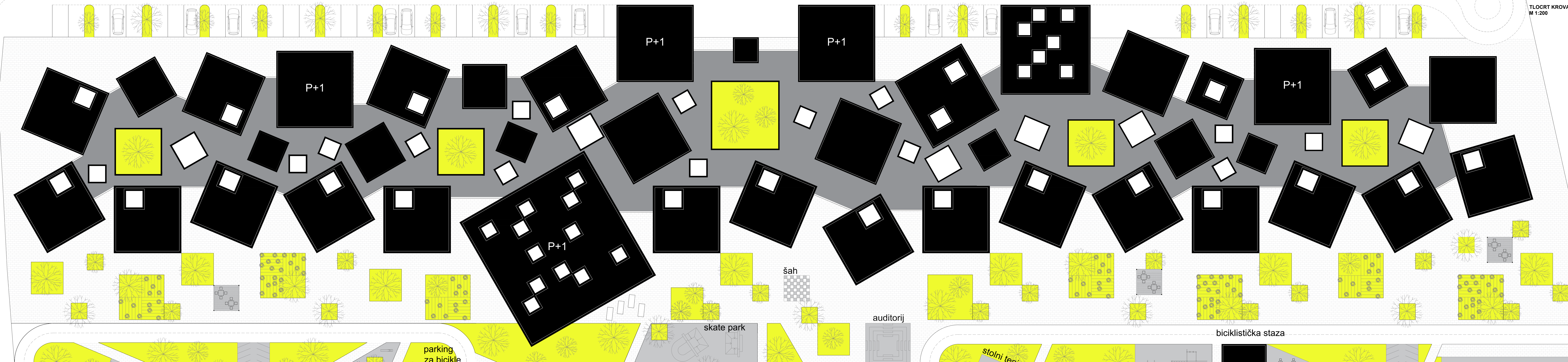
auditorij

biciklistička staza

parking
za bicikle

stolni tenis

šah

P+1

P+1

P+1

P+1

P+1

šah

auditorij

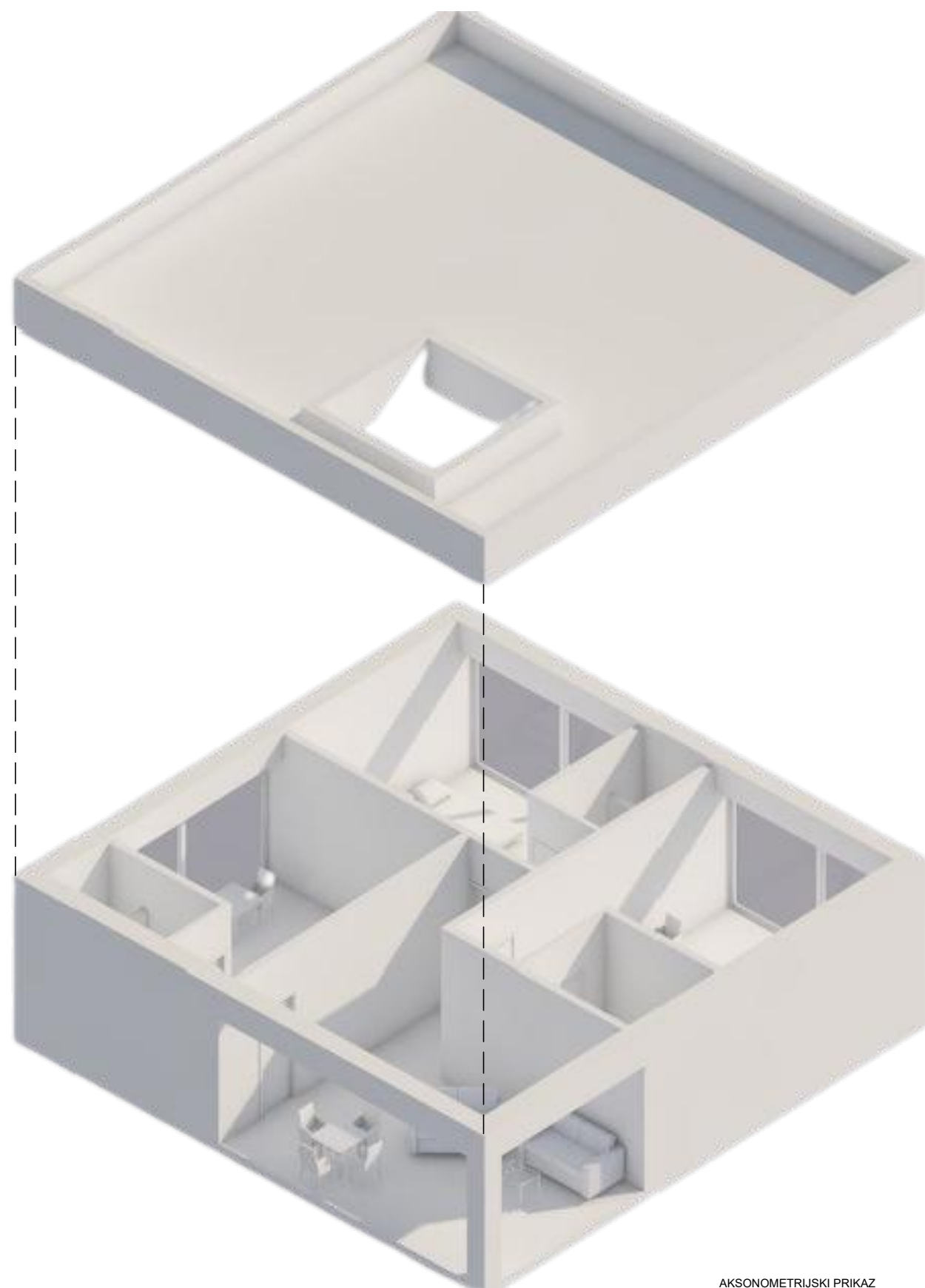
skate park

biciklistička staza

parking
za bicikle

stolni tenis

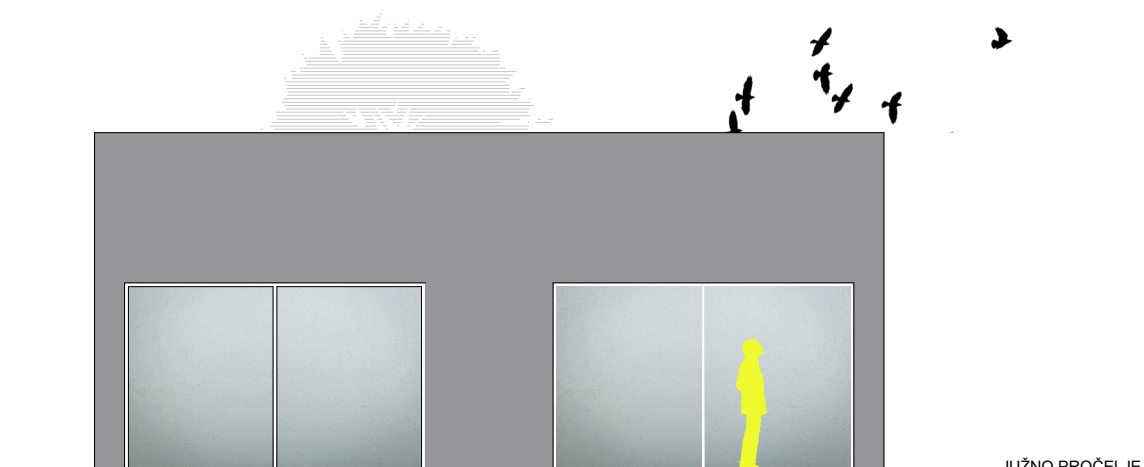
STAMBENI MODUL
M 1:100

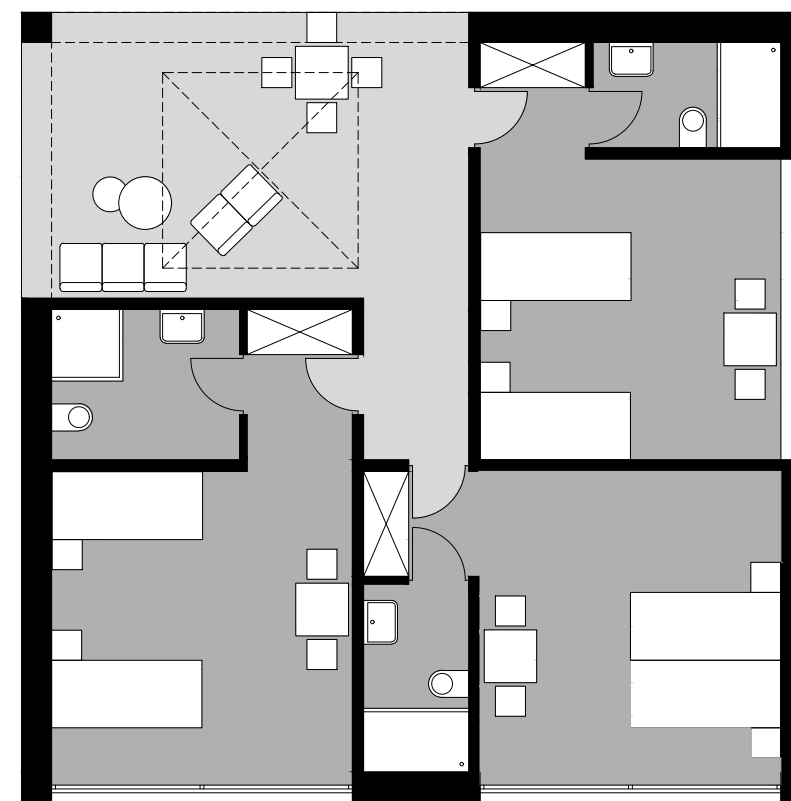
AKSONOMETRIJSKI PRIKAZ

PRESJEK A-A

JUŽNO PROČELJE

TLOCRT

PRESJEK C-C

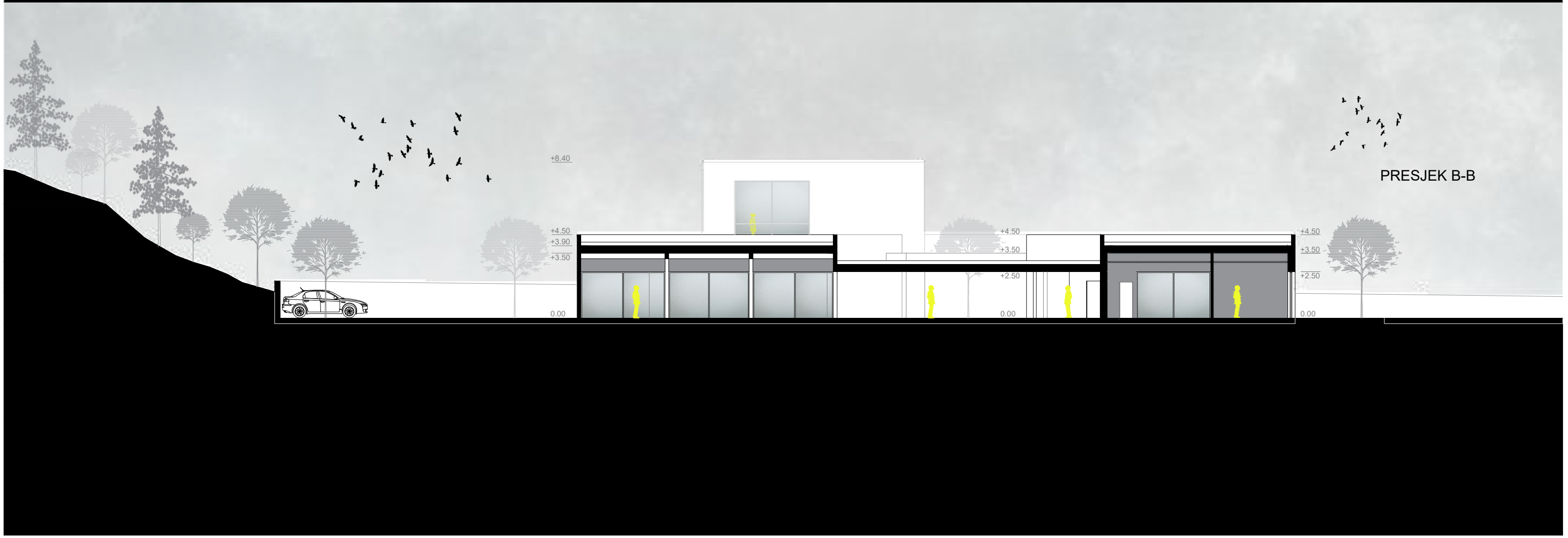
PRESJEK D-D

PRESJECI
M 1:200

PRESJEK A-A

PRESJEK B-B

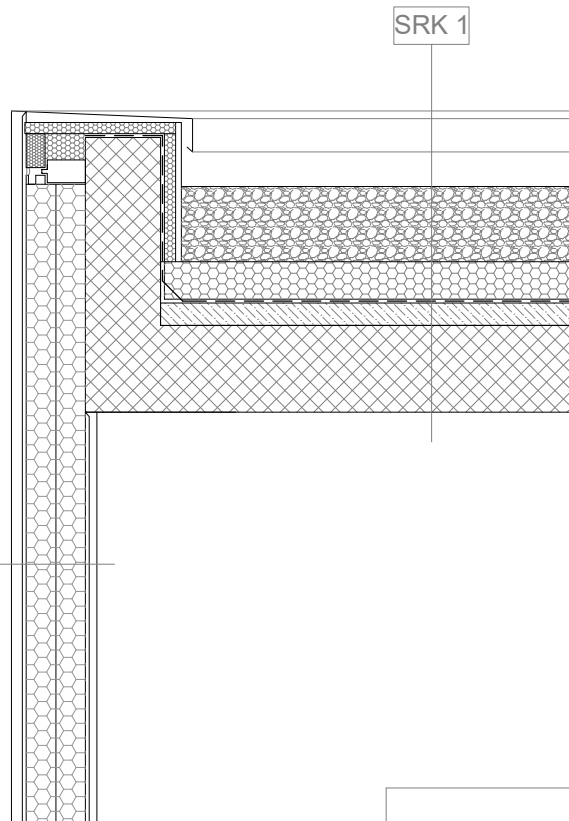
+ 8.40

+ 7.80

+ 7.63

+ 7.40

svijetlo sivi
pocinčani paneli

SRK 1

SRK 1

- pijesak
- geotekstil
- toplinska izolacija XPS
- 2. sloj hidroizolacije
- 1. sloj hidroizolacije
- predmaz
- beton u nagibu
- AB ploča 23cm

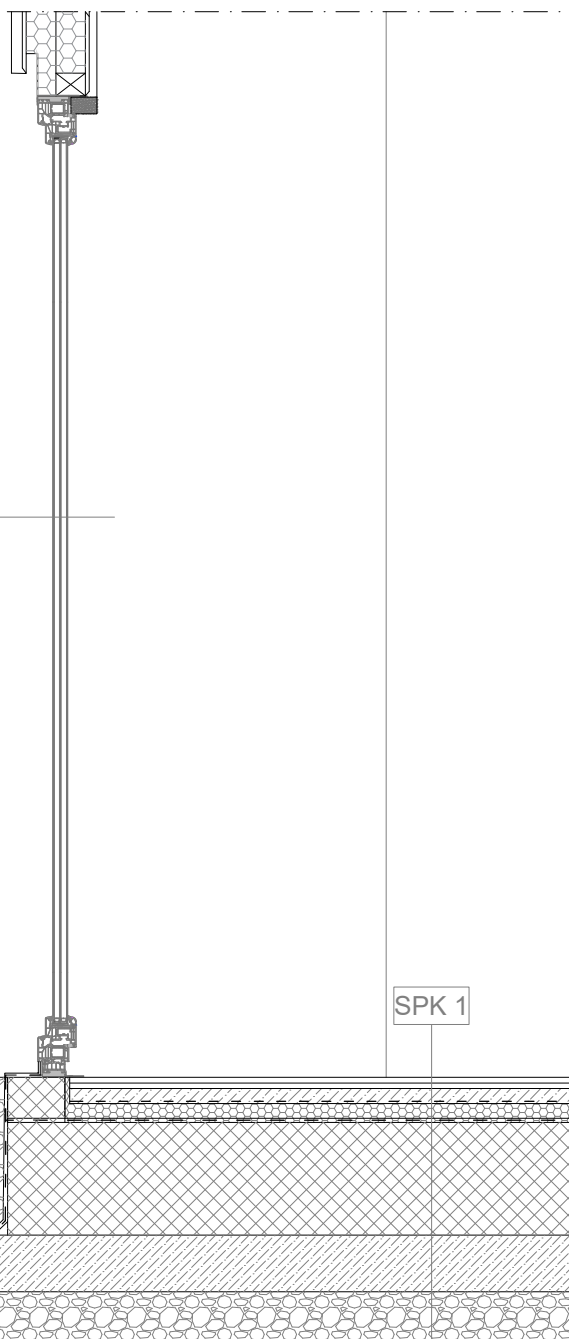
DETALJ M 1:20

+ 2.50

staklena stijena

+ - 0.00

SPK 1

SPK 1

- keramičke pločice
- ljepilo
- cementni estrih
- PE folija
- toplinska izolacija
- hidroizolacija
- temeljna ploča
- podbeton
- nabijeni sloj šljunka

PROČELJA
M 1:200

ISTOČNO PROČELJE

PROČELJA
M 1:200

JUŽNO PROČELJE

SJEVERNO PROČELJE

ISKAZ POVRŠINA

1.1 STAMBENA JEDINICA - kapacitet 42 korisnika

21 dvokreveta soba	20m2	420m2
kupaonica s WC-om na sve dvokrevetne sobe	5m2	105m2
2 čajne kuhinje	15m2	30m2
7 dnevnih boravaka	24m2	168m2
		723m2

1.2 JEDINICA ZA POJAČANU NJEGU za 54 korisnika

27 dvokrevetnih soba	20m2	540m2
27 kupaonica s WC	5m2	135m2
9 dnevnih boravaka	24m2	216m2
1 soba za izolaciju	15m2	15m2
sanitarni čvor s tušem za izolaciju	5m2	5m2
prostorija za noćne posude + spremište	6m2	6m2
prostorija za medicinske sestre	40m2	40m2
mjesto za čuvanje lijekova i sanitetskog materijala	4m2	4m2
garderoba	35m2	35m2
sanitarni čvor s tušem za djelatnike (1M + 1 Ž)	12m2	12m2
2 centralne kupaonice s hidromasažnom kadom	20m2	40m2
		1048m2

1.3 STAMBENA JEDINICA - društveno koristan rad 24 korisnika

12 dvokrevetnih soba	20m2	240m2
12 kupaonica s WC	5m2	60m2
		300m2

1.4 ZAJEDNIČKI PROSTORI

repcija, ulaz	40m2	40m2
kreativna radionica	36m2	36m2
prostori za radnu terapiju	50m2	50m2
knjižnica	30m2	30m2
računalna učionica	35m2	35m2
Predavaonica / soba za projekciju	50m2	50m2
2 WC (M,Ž) kraj blagavaonice	17m2	17m2
kapela	30m2	30m2
liječnička ambulanta, soba za med. sestre s čekaonicom, WC (M/Ž)	45m2	45m2
prostorija s audiovizualnim pomagalicama (snoezelen soba)	30m2	30m2
prostorija za fizikalnu terapiju	30m2	30m2
prostorija za frizera, pedikera	30m2	30m2
prostorija za trgovinu	25m2	25m2
prostorija za obavljanje ugostiteljske djelatnosti	50m2	50m2
prostorija za pr. smještaj mrtvaca sa zasebnim izlazom	10m2	10m2
blagovaonica/restoran za sve korisnike kompleksa	180m2	180m2
učionica / strani jezici	50m2	50m2
dječja igraonica	43m2	43m2
komunikacije/liftovi		781m2
		1994m2

1.5 KUHINJA

centralna kuhinja	120m2	120m2
garderoba za osoblje kuhinje	15m2	15m2
sanitarni čvor s tušem za djelatnike kuhinje (1M/1 Ž)	8m2	8m2
		143m2

1.6 TEHNIČKI BLOK

kotlovnica	40m2	40m2
praonica prljavog rublja	100m2	100m2
skladište - 3 prostorije	90m2	90m2
prostorija za skladištara, ekonomu i kućnog majstora	20m2	20m2
sanitarni čvor s tušem (1 M + 1 Ž)	12m2	12m2
		262m2

1.7 PROSTORI UPRAVE I OSOBLJA

ravnatelj	25m2	25m2
tajnik	15m2	15m2
socijalni radnik	20m2	20m2
radni terapeut	20m2	20m2
računovodstvo	25m2	25m2
sanitarni čvor (1 M + 1 Ž)	8m2	8m2
kontrolna soba	30m2	30m2
soba za pregled	15m2	15m2
soba za razgovor	30m2	30m2
		188m2

1.8 SPORTSKO REKREATIVNI PARK

2 skupne svlačionice	16m2	32m2
2 skupne praonice sa sanitarijama	16m2	32m2
Spremište sredstava I pribora za čišćenje	6m2	6m2
Bazen , s promjenljivom dubinom	180m2	180m2
Uporabni prostor oko bazena od 2 do 4 m 200 m	220m2	220m2
Individualne svlačionice	100m2	100m2
Sanitarije (tuševi i WC-i)	50m2	50m2
Prostorija kontrole pogona	6m2	6m2
Prostorija opreme i pribora za čišćenje i održavanje	12m2	12m2
Prostorija za kondicioniranje bazenske vode	32m2	32m2
Prostorija za kond. zraka u bazenskoj dvorani	18m2	18m2
Zaletište za skok u dalj s jamom (pijesak)	51m2	51m2
Bacalište kugle 200 m	220m2	220m2
Vježbalište sa spravama	240m2	240m2
Igralište za košarku 26x14 m s prostorom oko igrališta 30x16 m	480m2	480m2
Igralište za odbojku 18x9 m s prostorom oko igrališta 24x13 m	332m2	332m2
Igralište za mali nogomet (rukomet) 40x20 m	968m2	968m2
Prostor za rekreativne sadržaje u slobodnom vremenu	400m2	400m2
dječje igralište		
uređenje parkovne površine		
zelene površine prirodni teren		
ostalo (park za pse, urbano vrtlarstvo I sl.)		
biciklistička staza		

UKUPNO :

3379m2
8630m2

